

Politika a reprezentace města

Poslední hodina bude pojata poněkud odlišně. Připravil jsem pro vás dva – paleograficky určitě snadné – texty, které se svým způsobem dotýkají problematiky reprezentace měšťanstva a městské rady. Vaším úkolem je pozorně přečíst oba texty a pokusit se splnit níže uvedené úkoly. Ve starší a občas ještě i v novější literatuře je hojně poukazováno na skutečnost, že města v českých zemích (zvláště privilegovaná, tedy královská a věnná) v 17. a 18. století prodělávala ekonomickou krizi, byla silně zadlužena, neměla již politické výsady a nebyla schopna konkurovat hospodářské politice šlechtického velkostatku. V důsledku toho pak údajně nemohla hrát významnou úlohu v otázce formování pobělohorské společnosti a kultury: nejvýznamnější kulturní zakázky prováděli panovník, aristokracie a církev, kteří také zásadně ovlivňovali myšlení a jednání veškerého obyvatelstva. Takový pohled – jakkoli jeho opodstatněné jádro nelze popřít – poněkud zastírá fakt, že i města a jednotliví měšťané byli zadavateli ohromného množství uměleckých a jiných zakázek (byť spíše lokálního charakteru), že se podíleli na vytváření kulturního trhu (nejenom s uměním, ale také s literaturou) a že i pro ně platily zásady sebezreprezentace a specifického vytváření historické paměti. Jinými slovy: když porovnáme politickou moc a finanční objem kulturního mecenátu panovníka, vysoké šlechty a prelátů na straně jedné a měst na straně druhé, vyplyne nám zřetelný kontrast, který ovšem může zastřít silnou dynamiku uvnitř městské společnosti. Cílem dvou následujících ukázek je poukázat na dva aspekty této dynamiky.

1) První text sepsal rada braniborského kurfiřta Georg Lauterbeck. Jeho rozsáhlý spis *Politia Historica* nebo také „Regentenbuch“ byl poprvé vydán v roce 1567, v českém překladu vyšel roku 1584. Jedná se o tehdy oblíbenou příručku správné světské vlády. Kniha zahrnuje poměrně rozsáhlé pasáže o městech, o jejich charakteru, samosprávě a vůbec aspektech života ve městech.

Studijní materiál 1: Lauterbeck, *Politia historica: O vrchnostech a správcích světských* (1584)

Úkol: Na základě četby napište (alepoň půlstránkový) souvislý text o tom, jak jsou v Lauterbeckově díle prezentována města a měšťanstvo. Do textu se pokuste včlenit odpovědi na následující otázky:

1. Jaké jsou typické znaky města, jeho společnosti a života?
2. Jaká je doporučená sociální struktura města?
3. Co je ve městech žádoucí a naopak nežádoucí?

2) Druhá ukázka pochází z rukopisu městské kroniky, kterou sepsal chrudimský malíř Josef Ceregetti v průběhu 70. a 80. let 18. století. Jeho *Historia chrudimská* je hybridním narativním útvarom, který kombinuje kroniku města s osobními pamětními zápisy (má tedy do jisté míry charakter pramene osobní povahy). Ceregetti vylíčil dějiny města od jeho počátků až do roku 1789, přičemž z velké části vycházel z výtahů z městských knih, jež mu s největší pravděpodobností pořídil tehdejší primas města Karel Chocenský. Tím pádem nepřekvapí, že kronika i pamětní zápisy do značné míry líčí specifický příběh, jehož úkolem je ukázat město a jeho obyvatele v určitém světle. To vše bylo součástí kultury městské paměti, pro jejíž utváření měly práce jako *Historia* zásadní význam – jejich intence a funkce v sobě slučují sbírání a schraňování, uchování tradice i zakotvení městské identity.

Studijní materiál 2: Josef Ceregetti, *Historia chrudimská* (1771–1789)

Úkol: Na základě četby napište (alepoň půlstránkový) souvislý text o tom, jak je v Ceregettiho kronice prezentováno město a jeho obyvatelé. Do textu se pokuste včlenit odpovědi na následující otázky:

1. Od čeho, resp. od koho odvozovalo město svůj původ?
2. Jak je líčena úloha chrudimských měšťanů v zásadních momentech historie města?
3. Jakou sociální vrstvu obyvatel města podle vás zachycují Ceregettiho ilustrace, jež mají dokumentovat vzhled tehdejšího měšťanstva?
4. Kdo – které osoby – z Ceregettiho současnosti se dostaly na stránky jeho kroniky a jakým způsobem je o nich psáno?